

Ομότιμου καθηγητή
κοινωνιολογίας, στην
Αν. Βιομηχανική Σχολή
Θεσσαλονίκης

ΕΙΝΑΙ μπορεί να πει κανένας, ευήθεια να νομίζουμε και να πανηγυρίζουμε πως η έντονη ηθική κρίση που περνά η παιδεία και η εκπαίδευσή μας, θα διορθωθεί με την μελετώμενη επαναφορά της διδασκαλίας των κειμένων των αρχαίων Ελληνικών στο τρίχρονο της υποχρεωτικής φοίτησης Γυμνάσιο από το πρωτότυπο και όχι από δόκιμες μεταφράσεις. Στην επικαιρότερη περίπτωση μπορεί να πει κανένας, πως πρόκειται για αδράνεια σκεψής ή για μια καθαρή υποκρίσια μας.

Θα αποσύρουμε λοιπόν τις δόκιμες μεταφράσεις και θα ξαναδώσουμε όπως όλοι θυμούμαστε, τις μεταφράσεις του εμπορίου, τις θλιβερές προσούρες, τις λεγόμενες «σχολικές μεταφράσεις». Αυτές που είχαν μια γλώσσα ανύπαρκτη, πραγματικά «αλαμπουργέζικη». Αυτές που αποτελούσαν ένα συνονθύλευμα, ένα παράξενο γλωσσικό τέρας, κάτι που δεν το συναντούσε κανένας πουθενά, παρά μόνον σ' αυτές τις φυλλάδες που τις προμηθεύονταν απαξίαντες οι μαθητές χωρίς καμιά, απολύτως καμιά εξαίρεση. Αυτήν την Ελλάδα μετάφραση κρατούσε έτσι προφυλακτικά και ο ίδιος ο καθηγητής τους. Την κρατούσε προφυλακτικά και προσεκτικά για να μην την αντίληφθούν οι μαθητές του. Καμιά φορά του έπεφτε από τα χέρια του και τα παιδιά σχολίαζαν στο διάλειμμα ειρωνικά το πάθημα του καθηγητή τους. Μερικοί δεν ήταν σε θέση να προχωρήσουν στο κείμενο πιο πέρα από το τέλος των σελίδων της μετάφρασης. Σήμερα με την κατάντια της Ανωτάτης παιδείας μας οι πτυχιούχοι των φιλοσοφικών σχολών μας σε ό,τι αφορά στην ποιότητά τους ως προς την κατοχή των αρχαίων ελληνικών κειμένων βρίσκονται δυστυχώς σε χειρότερη κατάσταση.

ΑΥΤΕΣ λοιπόν οι φυλλάδες - μεταφράσεις που «γαλουχούσαν» γενές επί γενεών εκτός από τα άγλωσσα κείμενά τους προσέφεραν κατά μασημένο τρόπο εξηγήσεις σε γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της αρχαίας γλώσσας επάνω στο κείμενο, που οι μαθητές τα απομνημόνευαν, χωρίς καμιά εσωτερική κατανόηση, παρά σαν αποστήθιση και τάλεγαν στο μάθημά τους. Ρωτούσε ο καθηγητής τι λόγος π.χ. είναι αυτή η πρόταση και ο μαθητής έλεγε: «πλάγιος λόγος», χωρίς καν να γνωρίζει τι θα πει και τι είναι αυτός ο πλάγιος λόγος κ.τ.λ. Έτσι λοιπόν προσφέρονταν αυτά, δηλαδή τόσο μηχανικά και έτοιμα, που φυσικά κάναν τον μαθητή να μην μπορεί να μάθει κάτι σωστά προπάντως να μην μπορεί να μπει στο νόημα της λέξης του κειμένου που τά-

χατες εξηγούσε. Αυτό το σύστημα θέλω να επαναφέρουμε για να διορθωθεί η παιδεία μας!!!

Χαρακτηριστικό της αγλωσσίας των αποφοίτων των εξαταξίων γυμνασίων ήταν η κοινοτοπία και η κενότητα, η άδεια από περιεχόμενο φράση, κάτι χωρίς νόημα και σύνδεση, αρπαγμένο από δω και από κει, από πανηγυρικούς και στομφώδεις λόγους συνονθυλεύματα, που μαρτυρούσαν και μαρτυρούν την αδούλευτη σκέψη, την επιπολαιότητα και το κυνήγημα της φρασσεολογίας, το τίποτα. Και όλοι αυτοί οι απόφοιτοι είχαν διαχθεί 8-10 ώρες την εβδομάδα αρχαία Ελληνικά επί έξι χρόνια. Σχεδόν στην ολότητά τους οι απόφοιτοι δεν μπορούσαν να διατυπώσουν σωστές σκέψεις, να αναπτύξουν τις ιδέες τους με λογικό ειρμό.

ΟΙ τυπικές γνώσεις που προσφέραμε, κι όταν κι αυτές τις προσφέραμε δεν ωφελούσαν και δεν ωφελούν, γιατί τέτοιου είδους γνώσεις δεν αναπτύσσουν τη σκέψη και τη δύναμη της κρίσης, απλώς και μόνον στην καλύτερη περίπτωση, τη μνήμη κι αυτή κατά τυπικό μηχανικό τρόπο. Κάτι από το οποίο αποσιάζει η κρίση και ο προβληματισμός, αυτός που ακονίζει όντως το νου και φωτίζει το πνεύμα και την ψυχή. Και αφού μόνον τυπικές γνώσεις προσφέραμε, έτσι κατά συνέπεια και δίναμε μεγάλη σημασία μόνο στο τυπικό, δηλαδή στην ορθογραφία, στις γραμματικές κι αυτές ξεκαρφωτες, στις εγκυκλοπαιδικές γνώσεις των αποφοίτων μας, όχι βέβαια άχρηστα πράγματα, αλλά αποχωρισμένα από τα κείμενα και κυρίως από την ουσία τους.

Αυτές οι τυπικές σαν κλισέ και καλούπια γνώσεις που μας παρουσίαζε ο απόφοιτος του εξαταξίου γυμνασίου δεν είχαν και δεν έχουν καμιά σχέση με τη μόρφωση, την ψυχική και πνευματική καλλιέργεια, γιατί αυτές δεν άγγιζαν καν την ψυχή του νέου κι επομένως δεν μπορούσαν να δώσουν μορφή στον ψυχικό κόσμο του αποφοίτου ή του φοιτητή ακόμη της Φιλοσοφικής Σχολής.

Έτσι μέσα σ' αυτήν την ατμόσφαιρα προχαρούσαμε επί 150 χρόνια, από τότε που απελευθερωθήκαμε ως το 1975. Το 1975 με εντολή του τότε πρωθυπουργού της χώρας κ. Κώστα Καραμανλή και με υπουργό της Παιδείας τον καθηγητή και ακαδημαίκο Π. Ζέπλο καταρτίστηκε επιτροπή Παιδείας με πρόεδρο αυτήν τον καθηγητή και ακαδημαίκο Ι. Θεοδωρακόπουλο και μέλη ανώτερους εκπαιδευτικούς της θεωρίας και της πράξης, ανάμεσα στους οποίους είχα την τιμή να είμαι κι εγώ.

Σκοπός της επιτροπής ήταν να μελετηθεί το εκπαιδευτικό μας σύστημα κυρίως σε ό,τι αφορούσε στην καθήρωση της Δημοτικής γλώσσας, ως μοναδικού ληστικού οργάνου των σχολείων.

λειών μας. Η επιτροπή εργάστηκε εντατικά επί έξι μήνες. Τα πρακτικά των εισηγήσεών της, των συζητήσεων και των αποφάσεών της συμπυκνώθηκαν σε 1.200 σελίδες.

Υστερα από τη λήξη των εργασιών της και την υποβολή στον υπουργό Παιδείας Ζέπλο, των πορισμάτων ο πρωθυπουργός τα πήρε και κατάρτισε μια νέα επιτροπή από τον Παπανούτσο - τον οποίο εκτιμούσε πολύ αν και βρισκόταν στην αντιπολίτευση - και από μερικούς άλλους ειδικούς και από ακαδημαίους.

Η επιτροπή αυτή υπό την προεδρία του κ. Καραμανλή σε δύο συνεδριάσεις της συζητήσε τα πορίσματα της επιτροπής, τα έκαιε όλα δεκτά, εκτός από την κατάργηση των τόνων. Και οι αποφάσεις αυτές έγιναν το 1976 νόμος του κράτους με την ομοφωνία όλων των κομμάτων, με υπουργό τώρα πια τον κ. Ράλλη.

Πάντως η μεταρρύθμιση είναι καθ' αυτό έργο του Καραμανλή. Αν δεν ήταν αυτός η Ν.Δ. ποτέ δεν θα έκαιε και δεν θα ψήφιζε την μεταρρύθμιση.

ΘΑ ήθελα ειδικά για το επικαιρό θέμα: η διδασκαλία των αρχαίων Ελληνικών κειμένων από μετάφραση στο υποχρεωτικής φοίτησης τρίχρονο Γυμνάσιο, να μεταφέρω εδώ το πώς εμείς, ως επιτροπή, σκεφτήκαμε το πρόβλημα και εισηγηθήκαμε τη διδασκαλία των αρχαίων Ελληνικών κειμένων από δόκιμες μεταφράσεις κίχι από το πρωτότυπο.

Είπαμε πως το τρίχρονο καθολικής φοίτησης Γυμνάσιο θα αποτελέσει αυτοτελή μονάδα με διαφορετικό εκπαιδευτικό σκοπό από το Λύκειο. Δηλαδή αυτό θα αποβλέπει σε μια μόρφωση τέτοια που να προσπαθεί έτσι, ώστε οι μαθητές του να πετυχαίνουν ένα σωστό και ορθό προσανατολισμό στη ζωή.

Κι ακόμη αυτός ο κύκλος θα αποτελεί προετοιμασία κάπως για τα σχολεία της επαγγελματικής εκπαίδευσης ή για να επιδοθούν οι απόφοιτοι αυτού του σχολείου σε επαγγέλματα που σήμερα απαιτούν εγκύκλιες γνώσεις υψηλότερου επιπέδου απ' εκείνες που παρείχε απλώς το εξατάξιο δημοτικό, είτε για να δώσουμε στα παιδιά που δεν θ' ακολουθούσαν σπουδές, παρά θα τρέπονταν σε διάφορα βιοποριστικά επαγγέλματα εγκύκλιες γνώσεις περισσότερες απ' όσες δίναμε ως τότε. Κάτι που απαιτούσε και απαιτεί έντονα η εποχή μας.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο έπρεπε να αυξησουμε την υποχρεωτική εκπαίδευση των Ελληνοπαιδών τουλάχιστον ως εννιά χρόνια, έστω και ως τελευταίοι στον ευρωπαϊκό χώρο και φυσικά το κάναμε.